

BAKGRUND TILL ENGELSKA REVOLUTION

26 augusti 1346 utanför Crécy norr om Paris: Den engelska armén om 12 000 intog starka defensiva ställningar uppe på en mindre kulle, och när den franska armén kom fram, insisterade de franska adelsmännen på ett omedelbart anfall trots att deras kung Filip VI var emot det och trots att de inte var utvilade. Den betydligt större franska armén (35 000 – 40 000) gick omedelbart till attack; de genuesiska armborstskyttarna gick i första ledet, tätt följda av Frankrikes hela stolthet – de adliga beridna, tunga ryttarna... Det kraftiga engelska pilregnet skar helt ner de genuesiska armborstskyttarna som inte ens hann svara eftersom deras armborst inte hade lika

stor räckvidd som de engelska långbågarna, och när genuesarna försökte fly, blev de helt sonika nedhuggna av de efterföljande franska riddarna som såg flykt som feghet.

De franska riddarna gick därefter till samlat anfall, rakt in i det engelska pilregnet. Edward förde fram sitt infanteri medan långbågarna fortsatte skjuta. Riddarna försökte sig på sexton anfall, vart och ett av dem lika katastrofalt. Riddarna föll i högar och hindrade bakomvarande linjer att komma fram och slaget utvecklades till en formidabel masslakt; dessutom strilade regn ner och gjorde marken till en enda lervälling. Kung Filip själv sårades i striderna och tvingades lämna fältet, men vid det laget var striden redan över och hade slutat med ett synnerligen förnedrande nederlag för fransmännen och en avgörande seger för engelsmännen.

Slaget utanför Crécy (Frankrike) 26 augusti 1346 kom att påverka Europa enormt – militärt, ekonomiskt, socialt och politiskt. Vad var det då som hände?

- *De engelska bågskyttarna använde en ny pilbåge (långbåge) som genomborrade den tunga rustning som bars av de franska riddarna*
- *Engelsmännen använde också kanoner (6 stycken) vilket var den första gången som någon använde kanoner + krut i ett fältslag i Europa*

Just då innebar detta att engelsmännen hade fått en god start i Hundraårskriget (1337-1453) mellan England och Frankrike. Om vi ser händelsen i ett längre perspektiv så innebar detta slag slutet för de beridna tunga riddarna (militär förändring), slutet för feodalismen i västra Europa (social, politisk och ekonomisk förändring) samt början av utvecklandet av starka nationalstater (social, politisk och ekonomisk förändring)!

DIGERDÖDEN: Framgångarna för engelsmännen kanske hade kunnat fortsätta men hela Hundraårskriget kom att hejdas av ett nytt problem – en **pandemi** som vi kallar ”**Digerdöden**” (1348-49). Följderna av pesten blev för befolkningen förödande – en tredjedel (kanske hälften) av Europas befolkning raderades ut under en kort tidsperiod. I det längre perspektivet har man dock (lite cyniskt) framförallt pekat på en del positiva förändringar:

Mer mat och andra råvaror: Efter digerdöden förbättrades folks levnadsvillkor. Kött blev ett mycket vanligare födoämne för folk i gemen då kreaturskötseln fick ett nytt uppsving på jordar som övergivits. Boskapen drabbades inte av pesten, och det var färre människor som

skulle dela på födan. Åkermarken och spannmålen räckte åt alla. De magraste markerna behövdes inte längre som åkermark, och där växte skogen upp på nytt och gav trä, som var en viktig råvara för fartyg, byggnader och medeltida redskap och maskiner.

Bättre villkor för de lägre klasserna – i väst: Folkminskningen ledde till brist på arbetskraft. Godsägarna tvingades ta hänsyn till böndernas krav på höjda löner och förbättrade villkor. Bönderna kunde alltmer välja mellan olika arbetstillfällen och blev på så sätt rörligare och självmedvetna. Motsättningar uppstod mellan bönder och godsägare, som med tiden ledde till bondeuppror på flera håll i Europa. I Östeuropa, som var relativt förskonat från smittan, gick istället bönderna till att bli mer livegna.

UTVECKLINGEN I ENGLAND – FRÅN MEDELTID OCH FRAMÅT

ENGLAND – Ett rike med många mindre stater: Under tidig medeltid bestod nuvarande Storbritannien av en mängd småkungariken – Wessex, Essex, Kent, Rheged, Strathclyde, Gwynedd, Dumnonia, Lindsey och Hwicce, för att bara nämna några. Gränserna för kungarnas inflytande varierade från decennium till decennium. Under vissa perioder på 600-talet lyckades sålunda kungarna i nuvarande norra England (Yorkshire, Northumberland med flera grevskap) skapa ett överhöghetsväldet över stora delar av ön – men det räckte med ett enda militärt nederlag för att hela väldet skulle rasa samman. Under 700-talet lyckades härskarna i mellersta England (riket Mercia) göra om bravaden, men även detta projekt misslyckades till slut. Den geografiska och politiska enhet som vi i dag kallar England börjar framträda först i mitten av 900-talet. Efter slagen vid Stamford Bridge och Hastings år 1066 så tar England de första stegen mot en enad nation. Mannen bakom detta var Vilhelm Erövraren.

- Han beslagtog och bröt upp de största feodala jordinnehaven
- Han ökad sina inkomstkällor (genom Census (folkräkning) – Domesday Book)
- Han införde den germanska traditionen att alla adelsmän fick svära direkt trohet till kungen
- Han fortsatt med det anglosaxiska milissystemet (alla män hade att bära vapen för kungen)

De följande Normandiska kungarna fortsatte på den inslagna linjen. Under den senare delen av 1100-talet så introducerades:

- En gemensam lag för hela England
- Ett jurysystem
- Ett representativt råd (adel och kyrkan)

Kung Johan av dynastin Plantagenet – ”*Johan utan land*” (Rickard Lejonhjärtas bror...) tvingades av adelsmännen att skriva under ett dokument - "**Magna Charta**" ("det stora fördraget"). Detta dokument slår fast:

- Adliga privilegier – Adeln får kungen att bekräfta och befästa deras privilegier)
- Begränsningar i kungens makt (Inga nya kungliga skatter utan ett OK från "Rådet")
- Förbudet mot godtycklig bestraffning (och godtyckliga fängelsestraff), det som har det latinska begreppet *habeas corpus*. Besträffning och fängelse får endast ske efter domstolsbeslut (häktning).

Edvard I – Longshanks (även av dynastin Plantagenet) erövrade Wales 1284. Han försökte sedan flera gånger erövra Skottland men det lyckades aldrig. Hans krig kostade mycket pengar, därför behövde han mer intäkter – "extra skatt". För att kunna ta emot dessa extra inkomster var han tvungen att få "folkets" samtycke. Därför kallade han in ett råd **1295**:

- Adel (feodaladeln)
- Kyrka (Biskopar – det högre prästerskapet)

... och han beordrade de lokala sheriffarna att hålla val i deras "Shire" (distrikt). Alla fria män fick delta i dessa val som skulle utse:

- Två riddare (från varje distrikt – Shire)
- Två borgare (från varje kommun ("Borough"))
- Två stadsbor (från de städer som tilldelats stadsprivilegier)

OBS! Vi ser här början av det engelska parlamentariska systemet. Så småningom (1341) kom adeln att samlas i ett hus ("**House of Lords**" – Överhuset) och riddare + borgare i ett annat hus ("**House of Commons**" – Underhuset). Kyrkan kom att dra sig tillbaka från båda dessa hus. Med tiden formaliserades arbetet i de båda husen i Parlamentet och de kom att bli den **lagstiftande** församlingen.

...så kom Hundraårskriget (1337-1453) och Digerdöden (1347-50)! För Englands del så kom den kraftigt minskade befolkningen innebära en total omstrukturering av jordbruket (den "*Agrara Sektorn*"). Folkminskningen innebar från början:

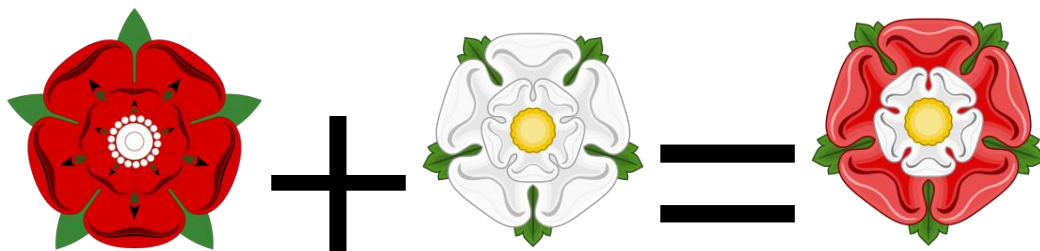
- Stor brist på arbetskraft (speciellt till de arbetsintensiva delarna av jordbruket)
- Krav från överlevande jordbruksarbetare/bönder – de blev nu medvetna om sitt arbetsvärde

- Större rörlighet – nu fanns det möjlighet att flytta till andra områden, till en by eller till städerna eftersom det var så många färre människor (fast deras bostäder fanns fortfarande kvar...)

FÅR-AVEL – ULL – ENCLOSURE: För att göra något som kunde motverka ett jordbruk som krävde många arbetare så ersattes i flera områden det traditionella jordbruket av fåravel! Ull var en vara som var värdefull och det fanns ett ständigt behov av denna vara. Jordägarna började **inhägna** ("enclose") sina stora jordegendomar. Detta kom att drabba småbönder och lantarbetare som kom att förlora sin jord/sitt arbete. Flera av dem kom att sugas upp av den växande tidiga textilindustrin (hemindustri - förlagsindustri) som förläggare (tidiga fabrikörer – eller arbetare inom textilindustrin bland annat kom många kvinnor att sysselsätta sig med detta i hemmen) andra flyttade till de växande tätorterna och städerna där specialiseringen inom olika områden ständigt krävde nya arbetare, hantverkare, experter... andra (de allra flesta) kom att kämpa som arbetare bara för att få dagen att gå ihop.

VIKTIGT FÖR HANDELN: England blev en stor producent av råvaran ull. Den såldes delvis i England där den behövdes i kläindustrin och den såldes delvis till Flandern där mycket duktiga vävare tog hand om den och såg till att skapa de varor – kläder, draperier, andra ullvaror som efterfrågades på kontinenten (speciellt bland de rika familjerna i de italienska stadsstaterna). Nu började den internationella ekonomin komma igång på allvar. Vi ser en tidig form av "*Handelskapitalism*"

I det första skedet av omorganisationen (till fåravel och ullproduktion) så var det framförallt de rika jordägarna (adel) som tjänade på den nya utvecklingen. De gav sig in i handeln och penningekonomin kom att bli dominant. Detta skapade en nygammal mäktig överklass! Samtidigt så minskade kungens makt ytterligare. Det verkade som England skulle gå mot ett adelsstyrt land (s.k. "*Aristokrati*"). Vissa adelssläkter dominerade hela regioner – t.ex. släkterna **York** och **Lancaster**.

ROSORNAS KRIG (1455-85): Rosornas krig var en serie av inbördeskrig som periodvis utkämpades om Englands tron åren 1455-1485 mellan anhängare av husen Lancaster och York. Båda husen, som var förgreningar av kungaätten Plantagenet, härstammade från kung Edvard III. Namnet Rosornas krig användes inte vid tiden för kriget, men har sitt ursprung i de märken som valdes av de båda kungaätterna, Lancasters röda ros och Yorks vita ros.

Kriget utkämpades till största delen av arméer bestående av beridna riddare och deras feodala trojänare. Huset Lancaster fick det mesta av sitt stöd i de norra och västra delarna av landet, medan huset York huvudsakligen fick sitt från de södra och östra delarna. Rosornas krig, med sina stora förluster bland adeln, var en stor faktor i försvagandet av adelsmännens feodala makt, vilket ledde till framväxten av en stark, centraliserad monarki under huset Tudor.

TUDORDYNASTIN (1485-1603): Som nämnts ovan så var det en avlägsen släkting till släkten Lancaster som kom att ta över kronan – Henrik Tudor (Henrik VII). Han gifte sig med

Elisabeth av York och därmed förenades de två släkterna och Rosornas krig var över. Detta var en stark adelssläkt med mycket stora ekonomiska tillgångar. Konsekvensen av detta blev:

- **En stark kungamakt – Kungligt envælde (speciellt Henrik VII, Henrik VIII och Elisabeth I)**
- **Ett svagt parlament**
- **En ”stukad” adel**

För att stärka sin makt så genomförde dynastin Tudor följande åtgärder:

- Kungligt utsedda domare såg till att kungens idéer och vilja genomfördes då det gällde tolkningen av lagen i de kungliga domstolarna (Royal Courts)
- En speciellt utsedd administration av kungens byråkrater hjälpte monarken att styra landet
- Den starka centraliseringen som ökade monarkens makt spred också en känsla av engelsk nationalism. Centraliseringen stöddes under denna period av den nya handelsidkande klassen (från lågadliga jordägande ullproducenter till den växande rika medelklassen som sysslade med handel och affärer). Dessa grupper ville ha stabilitet (och om möjligt monopol inom olika handelsområden).
- **Reformationen** – efter en schism mellan Henrik VIII och påven (1534) så bröt England sig ut från den katolska kyrkan och etablerade den ”**Anglikanska Kyrkan**”. Till skillnad från den kontinentala reformationen innebar detta inte några nämnvärda förändringar under Henriks livstid. De latinska gudstjänstordningarna, prästcelibatet och helgonkulten behölls. Först senare skedde en del mer genomgripande förändringar. Elisabeth I försökte skapa en medelväg – en blandning av den katolska och den mer reformerta kyrkan men detta lyckades inte speciellt väl. Perioden 1585-1662 präglades av en, ofta mycket upphetsad, debatt om vad kyrkan i England borde vara. Det puritanska partiet ville ersätta Engelska kyrkan med en presbyteriansk kyrka.

”NYA TIDENS” TANKAR OCH IDÉER

Under dynastin Tudor så kom England att påverkas av en mängd nya idéer och tankar som la grunden till flera förändringar i framtiden. Vi talar om **Renässansen**, **Reformationen**, **Upptäckterna** och den **Vetenskapliga Revolutionen**.

RENÄSSANSEN (återfödelse): Renässansen kom att innebära en hel del förändringar:

- Nytt lärande vid universitet och högskolor – vissa arbetade nu mer fritt från kyrkans påverkan
- Äldre idéer, diskuterades, kritiserades, attackerades och en hel del förkastades
- Genom den utökade handeln (startar med de italienska stadsstaterna – framförallt Venedig och Genua) så kom penningekonomin att bli dominant och flera familjer började bygga upp stora rikedomar (inte endast adelsfamiljer)
- Ökad individualism: Individen betonades – inte kollektivet under kyrkan
- Humanism och konstnärlig kreativitet gav de nya idéerna extra starkt stöd

Hur spreds dessa nya idéer?

- Via de nya handelsvägarna – genom personliga kontakter
- Via tryckta böcker och ”tidningar” – bokpressen kom att ha en enorm betydelse

REFORMATIONEN: Varför genomgick Europa den s.k. Reformationen under 1500-talet?

- Katolska kyrkan upplevdes som ”*korrumperad*”
- Katolska kyrkan hade blivit för ”*världslig*”
- Genom framväxten av *starka nationalstater* så ville flera monarker i dessa stater ha bort Påvens makt i sina respektive länder
- *Handels- och affärsmän* ville ha bort flera av de religiösa restriktioner som den katolska kyrkan lagt på ekonomin

PROTESTANTISM: Protesterna kom från flera håll. Här skall endast nämnas ett par dominanta delar:

LUTHERANER: Denna del av reformationen kom framförallt att genomföras i de skandinaviska länderna och flera tyska stater

KALVINISTER: Denna mer strikta reformation kom framförallt att spridas till de brittiska öarna (Skottland – Presbyterianer och England – Puritaner),

Frankrike (Hugenotter) och Schweiz

RESULTAT: Vad blev då det generella resultatet av denna reformation i de länder som bytte system?

- Ökad makt åt den styrande monarken
- Spridande av vissa tidiga ”*demokratiska idéer*”
- En uppmuntran för handel och ekonomi
- Utbildning prioriterades. För att kunna göra sig gällande inom flera av de nya yrken som nu sprids och kräver allt fler människor så behövs en gedigen utbildning

...men det förde också med en del problem – bl.a. **KRIG!**

UPPTÄCKTERNA: Vad var det som gjorde att de s.k. Europeiska Upptäckterna kom igång under perioden 1400-1600?

- Guld från Afrika – det var detta som framförallt lockade portugiserna i början av 1400-talet. Sedan tillkom andra lukrativa varor. Prins Henrik (”Henrik Sjöfararen”) skapade en navigationsskola så att Portugal kunde utbilda sina Kaptener och navigatörer med hjälp av de senaste ”rönen”
- Varorna som kom landvägen från Kina och Indien var mycket dyra (flera avgifter på vägen och den sista delen kontrollerades av de italienska stadsstaterna som tog ut höga priser)
- En växande medelklass ville kunna köpa en del av de orientaliska varorna – de hade nu en större köpkraft vilket gjorde denna växande grupp intressant för handels- och köpmän
- Möjligheten att bli RIK lockade
- Skeppsbyggnationen och segeltillverkningen hade blivit betydligt bättre + effektivare (bl.a. Karavellen)

- Uppfinningar underlättade seglatsen; kompass, Astrolabium, sjökort och tabeller samt kanoner och krut
- Religion, vetenskap och ren upptäckarlusta spelade också en viss roll...

RESULTAT: Det fanns många resultat av de s.k. Upptäckterna. En av de viktigare var förändringen av ekonomin – mot en mer ”global kapitalism”. Vi brukar kalla denna tidiga utveckling den ”**Kommersiella Revolutionen**”. Den innebar bl.a.:

- Förändring av bankväsendet
- Företag utvecklades – nya bolagsformer
- Enorma mängder ädelmetaller kom till Europa vilket också förde med sig
 - Inflation
 - Pris på både mat och andra varor går upp
 - De rika som investerar i den nya handeln blir ofta allt rikare medan majoriteten av den växande befolkningen blir allt fattigare
 - Vissa stater blandar sig i handeln med olika resultat. Oftast är detta företag som kostar mycket pengar vilket leder till en hel del skattehöjningar

MERKANTILISM: Den första doktrinen i den nya mer ”globala ekonomin” var merkantilismen. Kortfattat gick den ut på:

- **Självförsörjning** – landet skulle eftersträva så stor grad av självförsörjning som möjligt
- **Förädling** av egna råvaror. Helst skulle landet ha tillgång till egna olika råvaror – antingen inom landet eller via sina kolonier. Dessa råvaror skulle transporteras till moderlandet där det sedan skulle förädlas!
- **Statliga monopol** – för att stärka statsfinanserna så skulle stora delar av de verksamheter som dök upp vara statliga
- **Protektionism** – det gällde också att skydda landets tillgångar och detta gjordes bäst genom höga skyddstullar
- **Hög export – låg import.** De flesta länder var inte helt oberoende av omvärlden men då gällde det att se till att exporten var så hög som möjligt och att den nödvändiga importen var så låg som möjligt!

Under hela denna period (Tudordynastin) så genomsyrade också den **Vetenskapliga Revolutionen** landet (länderna). Från Kopernikus idéer om ett Heliocentriskt system, via Kepler, Galilei, Descartes, Napier, Vesalius, Harvey, etc... - spreds en mängd nya naturvetenskapliga upptäckter och teorier. Flera av dem kom att på allvar ifrågasätta de tidigare doktrinerna som framförallt stött sig på kyrkans ord. När de nya vetenskapsmännen visade att kyrkan hade fel så dröjde det inte länge förrän misstron mot kyrkan också spred sig till det övriga samhället. Vi ser en ökande allmän misstro mot auktoriteter spridas...

REVOLUTION - INBÖRDESKRIG

SÄMRE EKONOMI 1600: Under 1500-talet så ser vi framväxten av en ny grupp av kapitalstarka borgare och landägande lågadel. De är mycket involverade i både handel och affärer. Därför stödjer de en stark centralmakt under en monark – det ger en stabilitet som gynnar deras affärer/handeln. När Elisabeth I dör år 1603 så har England haft ett rejält kulturellt och till viss del politiskt uppsving men ekonomin är dålig. Kriget mot Spanien

(Spanska Armadan 1588) och upproren på Irland (under Hugh O'Neill) har tårt hårt på statskassan.

JAKOB I: Elisabeths kusinbarn (Maria Stuarts son) tillträder som kung eftersom Elisabeth inte hade några barn. Detta innebär en personunion mellan Skottland och England. I Skottland regerade han som Jakob VI i England blir han Jakob I.

IMPOPULÄR: Jakob är ingen populär kung. Hans förkärlek för absolut kungamakt (han brukade med jämna mellanrum dyka upp i Underhuset och föreläsa om en regents självklara "gudomliga rättigheter", hans dåliga hantering av kungarikets tillgångar och hans odlande av impopulära så kallade "favoriter", det vill säga personer som stod honom nära och därmed hade stor makt, lade grunden till den engelska revolutionen (inbördeskriget). Ett annat stort problem han har att brottas med är religionen.

RELIGION - PROBLEM: Officiellt så tillhörde kungen den Anglikanska Kyrkan. Han hävdade sin egen position såsom ledare för kyrkan samt biskoparnas position såsom kungens utsedda män. Detta skapade spänningar.

Kalvinismen hade fått ett starkt fäste både i England (framförallt de s.k. *Independenterna*) och i Skottland (framförallt *Presbyterianer*). Denna del av den s.k. Protestantismen var positivt inställd till den nya ekonomin och förklarade att det var helt i sin ordning för olika individer att skapa sig en världslig förmögenhet och genom detta en viss position i samhället. Independenterna – Puritanerna kom framförallt att representera en handlande och affärsidkande övre medelklass. Flera av dessa valdes in i Underhuset där de nu krävde åtgärder mot den Anglikanska kyrkan och åtgärder mot kungens maktanspråk. Eftersom de drog in mycket pengar och rikedomar till England ville de dessutom ha en del politisk makt. Båda dessa grupper var starkt kritiska mot den Anglikanska Kyrkan.

Katolikerna hade tappat kampen om makten i England men det fanns fortfarande en hel del katoliker kvar i landet. Dock försvagades deras ställning en hel del efter den s.k. kruttsammansvärjningen 1605 (4-5 november) då en grupp katoliker la trettiosex stycken kruttunnor under Parlamentet ("*House of Lords*") för att spränga det i luften då kung Jakob I kom dit för att öppna Parlamentet. Attentatet misslyckades efter ett anonymt tips till myndigheterna. **Guy Fawkes** hette den man som vaktade tunnorna då polisen dök upp. Han är därför den av konspiratörerna som kommit att bli riktigt känd. Han avrättades den 31 januari 1606 (genom att själv hoppa ned från galgen...). Eftersom flera kända katoliker var inblandade i denna sammansvärjning så kom det att dröja innan katolikerna kom att återfå kungens förtroende...

POLITISK KAMP MELLAN KUNG OCH UNDERHUSET: När kungen bad parlamentet att bevilja honom pengar vägrade de. Frågan om vem som skulle ha den högsta makten blev nu i allra högsta grad aktuell: Underhuset med sin ekonomiskt starka klass eller kungen? Denna kamp pågick under hela Jakob I's regentid (till 1625). Detta år efterträddes han av sin äldste son – Karl I.

Parlamentet, speciellt Underhuset fortsatte sin kamp mot kungen genom att konsekvent rösta på otillräckliga ekonomiska medel. Kungen satte hårt mot hårt genom att tvinga sina undersåtar att betala nya skatter. Det fanns de som vägrade betala dessa nya skatter:

- De rika som vägrade betala hamnade i fängelse
- De fattiga som vägrade betala tvingades in i armén ("*inkallades*")

År 1628 försökte Charles etablera några nya skatter genom parlamentet. Parlamentet enades om att kungen skulle kunna få pengar om han skrev under "**Petition of Right**". Parlamentet ville att följande kungliga "privilegier" skulle försvinna:

- Att kunna kräva skatt utan parlamentets samtycke

- Tvångslån
- Att medborgare kunde gripas och fängslas på ett godtyckligt sätt (motsats till Magna Charta) – utan häktning och rättegång
- Att kungen kunde ta mark som staten ansedde sig behöva på ett godtyckligt sätt (ingrep i den individuella äganderätten)
- Att militära trupper kunde tvångsinkvarteras i medborgares hem
- Att kungen utan att rådfråga Parlamentet kunde införa speciella krigslagar
- Att kungens tjänstemän slapp undan då de beskylldes för maktmissbruk och andra brott – de ansågs av kungen ”stå över lagen” som hans tjänstemän

Kungen gick med på att "*ta en titt*" på dessa krav men han lovade aldrig att han skulle skriva under Parlamentets begäran. **Han fick pengarna 1628.** Efter han hade tagit emot pengarna så bestämde han sig för att kringgå parlamentet så mycket som möjligt (till exempel återinförde han en skatt från medeltiden som skapats som ett skydd mot bland annat vikingarna - den så kallade "*skeppspengen*"). Han samlade därefter inte parlamentet på 11 år. Han förföljde de puritanska ledarna som hade varit de ”besvärligaste” motståndarna i Underhuset. Tusentals av puritanerna emigrerade därför till Amerika.

Karl I fortsatte att driva in pengar genom tvångslån vilket gjorde många fastighetsägare oroliga. Den ekonomiskt starka medelklassen krävde nu reformer som skulle ändra kungens ”*rättigheter*”. År 1638 försökte Karl I **tvunga** Skottland in i den anglikanska kyrkan vilket orsakade uppror. Nu behövde han mycket pengar till en kampanj mot Skottland. Därför bestämde han sig för att kalla in Parlamentet (1640) för första gången på över 11 år.

Medlemmarna i parlamentet vägrade att ge honom några pengar. Karl I avfärdade dem därför efter bara tre veckor (= *Det korta parlamentet*) och kallade in ett nytt parlament. Det nya parlamentet var i huvudsak detsamma som det gamla. Deras möte kom i princip att pågå i flera år (= *Det långa parlamentet*). De gick med på att bevilja kungen pengar om han gick med på följande reformer:

1. Parlamentet skall sammanträda minst en gång vart tredje år
2. De kungliga domstolarna som endast var ansvariga inför kungen skall avskaffas
3. Kungen får inte ta ut några skatter utan samtycke av parlamentet

Puritanerna i parlamentet (Underhuset) krävde ännu fler reformer. Detta fick till följd att kungen bestämde sig för att försöka kväsa (tysta) denna grupp. Han skickade sina soldater till Underhuset för att arrestera ledarna för puritanerna. Planen fungerade inte eftersom de redan hade flytt. Uppretade beväpnade Londonbor försökte försvara parlamentet vilket ledde till att kungen lämnade staden för att samla en armé. Flera medlemmar av högadeln och några stora jordägare anslöt sig till kungen när han började samla trupper i norra och västra England (**ROJALISTER = ”KAVALJERER”**). De såg nu en möjlighet att stoppa medelklassens ökade krav och förbättra sina egna positioner i Parlamentet. Några medlemmar ur adeln stannade kvar i Parlamentet och tillsammans med Underhuset försökte de styra landet. De började också kalla in en armé (framförallt från östra och södra England). Beroende på en del Puritaners hårstil – de klippte håret ganska kort och rakt runt huvudet kom denna grupp att kallas **”RUNDHUVUDEN”** - PARLAMENTARISTER.

Den engelska revolutionen (inbördeskriget) bröt ut 1642. En av de parlamentsledamöter som skulle arresterats var en puritan vid namn **Oliver Cromwell**. Under inbördeskriget kom han att utmärka sig för sin skickliga militära strategi. Han satte bland upp ett nytt effektivt kavalleriregemente som kallades *"Ironsides Cavalry"* ("järnsidorna") och han låg bakom den utbildning och militära träning som blev grunden för parlamentets effektiva armé. Den nya mer professionella armén kom att kallas *"New Model Army"*. Med tiden kom Oliver Cromwells framgångar på slagfältet att ge honom en position som en av de starka ledarna för Underhuset.

År 1646 överlämnades kung Karl I av skotska trupper till Underhusets armé. Mellan 1646-1648 försökte kungen och parlamentet komma till rätta med sina skiljaktigheter – det lyckades inte! I november 1647 kungen flydde från Hampton Court. Efter en del förhandlingar med olika grupper som var kritiska mot parlamentet och Cromwell satte Karl I upp en armé och inledde det *"andra inbördeskriget"* (juli 1648).

Cromwell samlade en ny armé och blev dess befälhavare. Denna förhållandevis professionella armé besegrade kungens trupper på bara några månader. Kungen tillfångatogs och förhandlingarna med honom om kompromisser tycktes börja igen. Ett krav från ledarna i den nya armén (*"New Model Army"*) var att göra kungen ansvarig för båda krigen. Detta avlogs i parlamentet. Oliver Cromwell som var trött på det dödläge som uppkommit lyckades med hjälp av armén utesluta flera "motsträviga" parlamentsledamöter (egentligen gjordes denna statskupp av Överste Thomas Pride och kallas därför *"Pride Purge"* – *"Prideförföljelsen"*). Det nya "rumphuggna parlamentet" kom att kallas just *"Rump Parliament"* – Rumpparlamentet. Det bestod av en majoritet *"Independenter"* – dvs. puritaner. Karl I anklagades för högförräderi, ställdes inför rätta och dömdes till döden. År 1649 avrättades Karl I med yxan!

RESULTAT 1649: England blev nu Republik och kallades *"the Commonwealth"* (Samväldet). Den nya regeringen med bland andra Oliver Cromwell stod nu inför en mängd nya problem:

PARLAMENTET – Underhuset (medelklass - jordägare och köpmän). De motsatte sig alla mer "extrema" former av demokratiskt styre.

ARMÉN – I armén ingick många människor från de lägre ekonomiska klasser. De ville nu ha flera reformer bland annat en skriven konstitution och utbredd rösträtt

ROJALISTER – De ville återupprätta monarkin...

UPPROR: Till detta skall läggas Cromwells problem med andra religiösa grupper samt motstånd och uppror både på Irland och i Skottland. Det kom att bli några oroliga år...